

Sygn. akt: I ACa 1140/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2012r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Dzięciołowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Tomasz Szabelski SSO del. Krzysztof Kacprzak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Jolanta Chrzanowska-Ponomarenko

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2012r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **L. P. reprezentowanego przez R. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) w W.**

o zadośćuczynienie i rentę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 19 listopada 2010r. sygn. akt I C 414/09

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) w W. na rzecz L. P. kwotę 9.936 (dziewięć tysięcy dziewięćset trzydzieści sześć) złotych tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym przez adwokat A. S. prowadzącą Kancelarię Adwokacką w P..**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy w Płocku zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody (...) w W. na rzecz powoda reprezentowanego przez matkę kwotę 75.000 złotych z ustawowymi z odsetkami od dnia 8 czerwca 2009 r. oraz tytułem renty wyrównawczej: za okres od kwoty dnia 8 czerwca 2009 r. do dnia 18 listopada 2010 r. kwotę po 1.500 złotych miesięcznie, za okres od dnia 19 listopada 2010 r. i na bieżąco kwotę po 2.000 złotych miesięcznie, płatne z góry do 15 - go każdego miesiąca, do rąk opiekuna, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminów płatności (k 256 do 257).

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, że powód urodził się dnia (...)r., o czasie, z porodu prawidłowego, siłami natury w stanie ogólnym dobrym (8 punktów w skali Apgar).

Do momentu podania szczepionki w Ośrodku Zdrowia w K. jego rozwój psychomotoryczny był niezakłócony. W tym okresie stwierdzono u niego jedynie nawracające zakażenia dróg oddechowych. Z tego powodu był wielokrotnie hospitalizowany i skierowany pod opiekę Poradni Alergologicznej.

W dniu 3 grudnia 1987 r. powód otrzymał pierwsze szczepienie przeciw chorobie Heinego-Medina. Podczas badania profilaktycznego przed tym szczepieniem DiPer-Te nie stwierdzono przeciwwskazań.

Kolejne szczepienie przeciw tej chorobie otrzymał w dniu 19 stycznia 1988 r. Przed drugim szczepieniem był chory, podawano mu antybiotyk, mimo to lekarz zdecydował, żeby zaszczepić dziecko. Iniekcję wykonała pielęgniarka. Około 6 godzin po szczepieniu Ł. P. zaczął być bardzo niespokojny, nie chciał pić, wystąpiła gorączka, wymioty ze śliną.

Rano w dniu 20 stycznia 1988 r. powód został przewieziony do Szpitala w P. na oddział dziecięcy. Stan dziecka był ciężki kwalifikował się do umieszczenia go na oddziale reanimacyjnym. Dziecko było cierpiące, stękające, a stan nie poprawiał się, pomimo podania leków. Powód oddychał samodzielnie, miał wysokie ciśnienie tętnicze.

Wobec pogarszającego się stanu zdrowia, został przetransportowany do Państwowego Szpitala Klinicznego na Oddział Intensywnej Terapii i Reanimacji w W.. Po dwóch dniach pobytu w tej placowce doszło do zatrzymania krążenia i dziecko było reanimowane. W szpitalu przebywał w okresie od dnia 20 stycznia 1988 r. do dnia 7 lutego 1988 r. Rozpoznano u niego zapalenie mięśnia sercowego, niewydolność krążenia, niedotlenienie mózgu i obustronne zapalenie płuc. W epikryzie odnotowano, że dziecko zostało przywiezione w drugiej dobie choroby, która rozpoczęła się po zaszczepieniu DiPer-Te + Polio z objawami uogólnionej infekcji wirusowej, w stanie bardzo ciężkim z powodu niewydolności krążeniowej oraz oddechowej i doszło do niedokrwienia mózgu.

Powód następnie został przewieziony do Wojewodzkiego Szpitala Dziecięcego w D. i tam przebywał w okresie od dnia 7 lutego 1988 r. do kwietnia 1988 r.

Przy przyjęciu rozpoznano u niego uszkodzenie mózgu i stan po zapaleniu mięśnia sercowego. Przy wypisie stwierdzono u powoda uszkodzenie mózgu, zapalenie mięśnia sercowego, zapalenie obustronne płuc, zapalenie obturacyjne oskrzeli nawracające.

W okresie od 10 marca 1989 r. do 23 marca 1989 r. przebywał w Centrum (...) na Oddziale Rehabilitacji Neurologicznej z rozpoznaniem: mózgowego porażenia dziecięcego pod postacią czterokończynowego niedowładu kurczowego, opóźnionego rozwoju psychoruchowego i padaczki.

Powód nie reaguje na bodźce zewnętrzne, nie zgłasza swoich potrzeb, nie mówi, nie chodzi. Nie wykonuje samodzielnie żadnych czynności. Jest w gorszym stanie zdrowia niż dzieci po porażeniu mózgowym. Karmiony jest przez matkę, która go pielęgnuje. Wobec zaburzeń czynności fizjologicznych korzysta z pampersów. Jest osobą głęboko upośledzoną umysłowo. Nasiliły się u niego objawy padaczki - dziennie od dwóch do trzech razy dziennie.

W chwili obecnej powód wymaga intensywnej rehabilitacji, występują u niego zmiany wtórne stawów, kręgosłupa, przykurcze mięśniowe, zaniki mięśni, brak kontaktu z otoczeniem. Ma olbrzymi garb i zniekształconą przednią część klatki piersiowej. Stwierdzono ciężkie, nieodwracalne uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego, które wystąpiło w bezpośrednim związku czasowym z wykonanym w wieku 8 miesięcy szczepieniem ochronnym.

Za wystąpieniem choroby w bezpośrednim związku ze szczepieniem przemawia to, że bezpośrednio po przyjęciu powoda do szpitala lekarz anestezjolog stwierdził wystąpienie u powoda powikłań poszczepiennych.

Zdaniem sądu okręgowego, podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest art 417 § 1 kc, zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej

ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Wojewodę (...) nie może budzić wątpliwości, gdyż odpowiada za szkodę wyrządzoną przez pracownika zakładu opieki zdrowotnej jako funkcjonariusza państwowego przed przekształceniem zakładu ponosi Skarb Państwa reprezentowany przez ten podmiot.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że z opinii biegłych wynika, iż nie można wykluczyć, że zastosowane wobec powoda szczepienie uaktywniło jakieś zakażenie w organizmie, które było utajone. Powód jednak chorował i przyjmował antybiotyki. W takim przypadku należało odczekać dłuższy czas po zastosowanym leczeniu antybiotykowym, nawet kilka tygodni od zakończonej kuracji i dopiero podjąć decyzję o szczepieniu.

Decyzja o zakwalifikowaniu dziecka do szczepienia była przedwczesna. Od lekarza kwalifikującego powoda do szczepienia należało wymagać założeń, że u szczepionego mogą wystąpić powikłania z tym związane, albowiem często chorował na infekcje górnych dróg oddechowych i biegunki. Z dokumentacji medycznej wynikał fakt, który potwierdza wyprowadzenie tego wniosku. Bezpośrednio po przyjęciu dziecka do szpitala anestezjolog stwierdził wystąpienie u powoda powikłań poszczepiennych. Z tych powodów uznał, że przyczynę trwałego kalectwa powoda z jego nieodwracalnymi ciężkimi konsekwencjami pod postacią uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego należy wiązać z jego szczepieniem w dniu 19 stycznia 1988 r.

Roszczenie o zadośćuczynienie w świetle ogromnej doznanej krzywdy ocenił jako w całości uzasadnione.

W zakresie roszczenia o rentę podniósł, że w przedmiotowej sprawie schorzenia, na jakie cierpi powód, wymagają stałego przyjmowania leków, długotrwałej, kosztownej rehabilitacji. Powód wymaga również używania pieluch jednorazowych oraz stałej opieki i pielęgnacji. Łącznie wydatki te wynoszą 2.000 złotych miesięcznie.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia. Wyraził zapatrywanie, że skoro 2007 r. powód został całkowicie ubezwłasnowolniony, jego matkę ustanowiono opiekunem prawnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. w sprawie III RNs 46/07 w dniu 27 sierpnia 2007 r., a powództwo zostało wytoczone w dniu 22 stycznia 2009 r., tj. w okresie krótszym niż dwa lata od daty ustanowienia opieki to w myśl art. 122 § 1 kc przedawnienie nie mogło się skończyć wcześniej niż z upływem dwóch lat od ustanowienia dla niego przedstawiciela ustawowego. W ocenie sądu okręgowego uwzględnienie zarzutu przedawnienia pozostawałoby ponadto w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (k 259 do 269).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku złożyła strona pozwana zaskarżając go w części w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach I, II i III sentencji w oparciu o zarzuty niezasadnego przyjęcia odpowiedzialności na podstawie art. 417 § kc za działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej - niezgodne z prawem, w świetle uwag w opinii biegłego dotyczących możliwości wystąpienia nadmiernej, patologicznej reakcji organizmu powoda na prawidłowo podaną szczepionkę, nieprawidłowej wykładni art. 122 kc oraz przedawnienie roszczenia.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (k 271 do 274).

Rozpoznając sprawę po raz pierwszy Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem wydanym w sprawie I ACa 202/11 z dnia 15 kwietnia 2011 r. zmienił zaskarżony wyrok w punktach I i II w ten sposób, że powództwo oddalił, uznając że w sprawie doszło do przedawnienia zgłoszonego żądania. Podniósł też, że skarżący słusznie zarzucił sądowi pierwszej instancji niewskazanie do jakich ustalonych reguł dotyczących wykonywania szczepień, czy nakazów lub zakazów w tym zakresie się odwołuje i w jaki sposób reguły te zostały naruszone (k 288 do 296 odwr.).

Na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda (k 341 do 351) Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 26 lipca 2012 r. w sprawie II CSK 759/11 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego (k 392 do 399).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Sąd drugiej instancji zgodnie z treścią art. 398²⁰ kpc jest związany wykładnią Sądu Najwyższego. W orzecznictwie przyjmuje się, że pojęcie wykładni prawa powinno być rozumiane wąsko, jako ustalenie znaczenia przepisów prawa (zob. wyrok SN z dnia 23 października 2002 r., II CKN 860/00, LEX nr 75274). Związanie wykładnią Sądu Najwyższego oznacza, że sąd, któremu sprawa została przekazana, nie może przepisów prawa (materialnego i procesowego) interpretować odmiennie, niż to wynika z uzasadnienia orzeczenia zapadłego przed Sądem Najwyższym. Tylko w razie zmiany stanu prawnego, bądź zmiany stanu faktycznego, wreszcie w razie uchwalenia przez Sąd Najwyższy odmiennej zasady prawnej odnoszącej się do poprzednio wyjaśnionego przepisu prawnego nie będzie związany tą wykładnią (zob. wyrok SN z dnia 9 lipca 1998 r., I PKN 226/98, OSNP 1999, nr 15, poz. 486 i wyrok SN z dnia 17 października 2011 r., I UK 234/11 LEX nr 1110934).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wydanego w dniu 26 lipca 2012 r. wskazał, że w sprawie zastosowanie może mieć art. 417 § 1 kc w poprzednim brzmieniu. Omawiając dalsze przepisy prawa będące przedmiotem rozważań sądów obu instancji stwierdził, że sąd pierwszej instancji dokonał niewłaściwej wykładni art. 122 kc.

Dokonał interpretacji na tle okoliczności niniejszej sprawy art. 5 kc. Przedstawił wykładnię pojęć zawartych w tym przepisie i okoliczności istniejących w sprawie, które przesądzają o uznaniu, że zarzut przedawnienia roszczenia zgłoszonego w sprawie nie powinien być uwzględniony z uwagi na zasady współżycia społecznego i specyfikę szkody na osobie. Podkreślił, że osoba ludzka powinna być w sposób szczególny chroniona, co jest założeniem aksjologicznym systemu prawa. Zauważył, że za silniejszą ochroną poszkodowanego, który doznał uszczerbku na ciele przemawia „skok”, jaki nastąpił w rozwoju medycyny, nawet w okresie życia powoda, umożliwiający w sposób dostateczny i pewny określić związek między odległymi w czasie zdarzeniami, tj. między jakimś czynnikiem sprawczym, który wystąpił przed wielu laty a szkodą ujawnioną u pokrzywdzonego stosunkowo późno - po upływie terminu przedawnienia. Omawiany w sprawie wypadek to jedyny w praktyce niektórych lekarzy, dramatyczny i tragiczny w skutkach. Mieści się w pojęciu „zupełnie wyjątkowego”. Powód po osiągnięciu pełnoletniości, przez blisko 2 lata nie miał ustanowionego opiekuna. Z ustaleń wynika szczególna niezaradność i niedojrzałość rodziców. Ich problemy rodzinne, wyczerpanie psychiczne małżonków spowodowane beznadziejnym stanem zdrowia syna, złą sytuacją materialną rodziny. Problemy zdrowotne, psychiczne i depresja matki powoda, to dalsze okoliczności, jego zdaniem, nieobojętne z punktu widzenia oceny art. 5 kc. Poza tym, wobec stanowiska i postawy osób bezpośrednio zaangażowanych w szczypanie powoda w dniu 19 stycznia 1988 r., mogła w tym wypadku wchodzić w rachubę, ze względu na brak wykształcenia rodziców i zamieszkanie w środowisku wiejskim „strukturalna niewiedza” o możliwości dochodzenia roszczeń. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2002 r. (III CKN 1115/2000, Lex Polonica nr 377905) wskazał, że brak tej świadomości przemawiać może za uznaniem, że zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną stanowi nadużycie prawa podmiotowego (k 392 do 399).

Rozważając ponownie zarzuty zgłoszone w apelacji Sąd Apelacyjny w Łodzi przyjął, że właśnie te okoliczności, głównie brak świadomości matki powoda o potrzebie podjęcia działań w celu dochodzenia roszczenia oraz stan zdrowia powoda, który uzależniony jest od pomocy innych osób, sam nie może działać, potrzebuje pomocy w najdrobniejszych czynnościach życia codziennego wskazuje na potrzebę ochrony jego osoby w wyższym stopniu niż przeciętny i nieuwzględnieniu w oparciu o zasady współżycia społecznego zarzutu przedawnienia zgłoszonego przez stronę pozwaną w niniejszej sprawie.

Przechodząc do rozważań dotyczących dalszych zarzutów apelacji należy podnieść, że w opinii biegłego winny się znaleźć wszelkie informacje, które są potrzebne sądowi, jako wiadomości specjalistyczne, konieczne do ustalenia stanu faktycznego, a więc także umożliwiające weryfikację danych podanych przez biegłego, poprzez np. załączone dokumenty. Zgodnie z art. 285 § 1 kpc biegły zobowiązany jest uzasadnić swoje wnioski (zob. postanowienie SN z dnia 20 listopada 1973 r., I CR 646/73, LEX nr 7340, wyrok SN z dnia 3 listopada 1976 r., IV CR 481/76, OSNC 1977, nr 5

- 6, poz. 102, wyrok SN z dnia 7 grudnia 1994 r., II URN 43/94, OSNAP i US 1995, nr 8, poz. 102, wyrok SN z dnia 19 maja 1998 r., II UKN 55/98, OSNP 1999/10/351, wyrok SN z dnia 5 kwietnia 2012 r., II CSK 369/11, LEX nr 1170225).

Opinia biegłego podlega ocenie sądu z uwzględnieniem kryteriów oceny tego rodzaju dowodu, takich jak poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego stanowiska, stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej. Jednakże sąd nie może sam dokonywać oceny okoliczności, które wymagają wiedzy specjalistycznej i pominąć na tej podstawie wniosków opinii jako niezasadnych (por. wyrok SN z dnia 19 grudnia 1990 r., I PR 148/90, OSP 1991, z. 11 - 12, poz. 300, postanowienie SN z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64, wyrok z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00, LEX nr 52544, wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04, LEX nr 151656).

W przedmiotowej sprawie opinię wydawali biegli o dużej wiedzy medycznej i doświadczeniu w zakresie przedstawionych im do opiniowania zagadnień. Wbrew sugestii skarżącego wskazali na podstawy wyprowadzenia wniosków zawartych w opinii (k 212 do 220). Podkreślili wprawdzie, że w sprawie opiniowanie było utrudnione z uwagi na odległość czasową od zdarzenia wywołującego szkodę na osobie powoda, ale w oparciu o całość dostępnej dokumentacji medycznej wskazali najbardziej prawdopodobną przyczynę powstałego skutku. Pomocne dla wyprowadzenia wniosków przez biegłych były zapisy anestezjologa o kwalifikacji stanu chorego jako skutku poszczepiennego (k 244 do 245). Powoływanie się na fragmenty opinii, w której biegli rozważali inne przyczyny choroby powoda i przyjęli je za mniej prawdopodobne, w świetle art. 361 § 1 kc, nie może przekreślać przyjęcia, że przyczyną ciężkiego, nieodwracalnego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, jako pozostającego w bezpośrednim związku czasowym było wykonane szczepienie.

Wprawdzie biegli nie wymienili zaniedbań, nakazów, czy zakazów, jakie zostały naruszone w sposób, który skarżący uważa za niezbędny by przypisać im działanie skutkujące odpowiedzialnością strony pozwanej, ale wyraźnie wskazali, że w sytuacji noworodka, który cierpi na nawracające infekcje wykonanie szczepienia powinno być dokonane z dużą ostrożnością i we właściwym czasie. Przy wykonywaniu szczepienia powinno uwzględnić się wszystkie okoliczności, konkretnie u określonego pacjenta występujące.

W przypadku powoda szczepienie uznali za przedwczesne, co wskazuje na naruszenie nakazu wykonywania zabiegu medycznego (szczepienia) w taki sposób by nie zaszkodzić pacjentowi, czy też zakazu wykonywania go w sytuacji, gdy zagrożić może to zdrowiu osoby poddawanej zabiegowi, bądź narazić ją na komplikacje zdrowotne.

Potwierdzenie tego wniosku biegłych stanowi nie tylko dokumentacja lekarska (m.in. k 85, k 147 i k 159 do 168), ale również zeznania świadków: H. D. (k 130), E. K. (k 132 do 133), M. D. (k 136 do 137) i zeznania powódki (k 250 do 251).

Mając powyższe okoliczności na względzie na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację.

O kosztach postępowania odwoławczego orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i art. 391 § 1 kpc oraz § 21 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) i art. 122 § 1 kpc wliczając w ich zakres wynagrodzenie brutto pełnomocnika z urzędu w obu postępowaniach apelacyjnych oraz w postępowaniu kasacyjnym (por. z postanowieniem SN z dnia 18 maja 2011 r., III CZ 25/11, LEX nr 864008).